БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

№ 249 (8774)
ОКТЯБРИИН 21
ВТОРНИК
1958 он
Сэн 20 мүнгэн

Манай ороной арадуудай хани барисаанай бата хэрэм, эб найрамдалай болон социализмын түшэг тулгуури—Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз мандаха болтогой!

(АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИИН 41 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАҺАН КПСС-эй ЦК-гэй УРЯАНУУДҺАА).

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИИН 41 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАҺАН

КПСС-эй ЦК-гэй УРЯАНУУД

1. Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 41 жэлэй ой ...даха болтогой!

2. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе сагые—капитализмын һандаран ...лга ба социализмын илан мандалгын үе сагые нээһэн Агууехэ Ок...брьда алдар соло!

3. Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин илалта түгэс ...—марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

4. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съезд—комму...зм байгуулагшадай съезд мандаха болтогой!

5. Эб найрамдалай, демократи болон социализмын түлөө тэмсэгшэ ...дэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай түрүү манглай—бүхы оронуу...й коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудта халуун амар...лга хүргэе! Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ...шүү ёһоной бата нэгэдэл, нягта эмхидэл мандаха болтогой!

Марксизм-ленинизмын тугые бүри дээрэ үргэе!

6. Уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы ёһоор һаналаа ...дэлгэ—демократи болон социализмын хэрэгэй илагдашагүй байл... эшэ үндэһэн мүн. Пролетарска интернационализмын тугые ...ри дээрэ үргэе!

7. Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

8. Бүхы оронуудай ажалшад! Эб найрамдалай, демократи болон ...циализмын түлөө тэмсэлдэ жагсаһан ажалшадай бүхы организаци...дай хоорондын ябуулгадахи нэгэдэл улам бэхижэг лэ!

Шэнэ дайнай үүдхэгдэхэ аюулые зайсуулха тэмсэлдэ бултадаа ха...дая. Дай үүдхэгшэ империалистическэ хархисуудай аашые эрид ...д элишэлэгты!

Арадуудай хоорондохи эб найрамдал, харилсаа холбооной түлөө ...сэе!

9. Дэлхэйн арадууд! Атомна, водородно зэбсэг туршан тэһэлхэ ...далые хэтын хэтэдэ энэ дары зогсоохыень США-гэй, Англиин пра...тельствонуудһаа эригты!

10. Дэлхэйн арадууд! Атомна, водородно зэбсэг хорюулхын түлөө, ... зэбсэг болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолгохын түлөө тэмсэгты!

11. Эб найрамдалай түлөө, демократиин түлөө, социализмын түлөө ...сэгшэ бүхы арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ!

12. Эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай бата түшэг тул...ри—хүсэн түгэлдэр социалистическэ лагерь мандаха болтогой! Со...иалистическэ лагериин оронуудтахи арадуудай агууехэ хани харил...а улам батажан һалбараг лэ!

13. Социализм байгуулжа байгаа, Хитадай дотоодын хэрэгүүдтэ ...периалистическэ эзэрхэг түримхэйнэрэй хамаархалгада эрид шууд, ...н һаналтайгаар эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа агууехэ хитад арадта ...дүүгэй амар мэндэ!

Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хүсэн түгэс түшэг тулгуури—...ет болон хитад арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаан, харилсаа ...лбоон мандаха болтогой!

14. Социализм байгуулжа байгаа Албаниин Арадай Республикын ...алшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет болон албан арадуудай хоо...ндохи эбдэршэгүй бата хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха ...лтогой!

15. Социализм байгуулжа байгаа Болгариин Арадай Республикын ...алшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет болон болгар арадуудай хоо...ндохи эбдэршэгүй бата хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха ...лтогой!

16. Социализм байгуулжа байгаа Венгриин Арадай Республикын ...алшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет болон венгер арадуудай хоо...ндохи эбдэршэгүй бата хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха ...лтогой!

17. Социализм байгуулжа, мүн ороноо национальна талаарнь де...кратическа ёһоор нэгэдхэхын түлөө тэмсэжэ байгаа Вьетнамай Де...мократическа Республикын ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет ...лон вьетнам арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй бата хани барисаан, ...рилсаа холбоон мандаха болтогой!

18. Эб найрамдалай түлөө, нэгэдэмэл демократическа Германиин ...лөө тэмсэлдэ бүхы Германиин эб найрамдалта хүсэнүүдэй түшэг тул...гуурнь болоһон Германска Демократическа Республика мандаха бол...гой! Социализм байгуулжа байгаа ГДР-эй ажалшадта ахадүүгэй ...ар мэндэ!

Милитаризмда, бундесверие атомна зэбсэгээр зэбсэглэхэ ябадал... эсэргүүсэн, Европодо эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэгшэд, Гер...маниин Федеративна Республикын ажалшад болон бүхы түрүү хүнүүд... ахадүүгэй амар мэндэ!

Совет болон герман арадуудай хоорондохи хани барисаан улам бэ...хижэг лэ!

19. Социализм байгуулжа байхатаяа хамта, мүн ороноо националь... талаарнь демократическа ёһоор нэгэдхэхын түлөө тэмсэгшэ Корейн ...Арадай-Демократическа Республикын ажалшадта ахадүүгэй амар мэн...дэ! Совет болон корей арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй бата хани ба...рисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

20. Социализм байгуулжа байгаа Монголой Арадай Республикын ...алшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет болон монгол арадуудай хоо...ндохи эбдэршэгүй бата хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха ...лтогой!

21. Социализм байгуулжа байгаа Польшын Арадай Республикын ...алшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет болон поляк арадуудай хоо...ндохи эбдэршэгүй бата хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха ...лтогой!

22. Социализм байгуулжа байгаа Румыниин Арадай Республикын ...алшадта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет болон румын арадуудай хоо...ндохи эбдэршэгүй бата хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха ...лтогой!

23. Социализм байгуулжа байгаа Чехословакиин Республикын ара...дта ахадүүгэй амар мэндэ! Совет болон чехословак арадуудай хоо...ндохи эбдэршэгүй бата хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха ...лтогой!

24. Югославиин Федеративна Арадай Республикын ажалшадта ...дүүгэй амар мэндэ! Эб найрамдалай, социализмын түлөө тэмсэлэй ...туһада совет болон югослав арадуудай хани барисаан улам бэхи...жэг лэ!

25. Оронойнгоо улам хүгжэн дэбжэхын түлөө, Ази болон бүхы ...лхэйдэ эб найрамдал хангалсахын түлөө тэмсэжэ байгаа агууехэ ...индэг арадта халуун амаршалга хүргэе! Советскэ Союзай, Индиин ...арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон улам бэхижэг ...лэ!

26. Эб найрамдалай түлөө, оронуудайнгаа национальна бэеэ даа...һан байдалые улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байгаа Индонезиин, ...мын, Цейлоной, Комбоджын арадуудта халуун амаршалга хүргэе!

27. Колониальна дарлалтада, империализмда эсэргүүсэн, оронуу...дайнгаа газар дээрэһээ американска, английска сэрэгүүдые гаргуулхын ...лөө тэмсэжэ байгаа Ливанай, Иорданиин арадуудта халуун амар...шалга хүргэе!

28. Эб найрамдалай түлөө, гүрэнэйнгөө национальна бэеэ дааһан ...байдалые улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байгаа Арабуудай Нэгэдэ...л Республикын арадуудта халуун амаршалга хүргэе!

29. Империалистическэ колонизаторнуудай, тэдэнэй туһамаршадай дарлалтаһаа сүлөөрһэн Ирагай Республикын арад зондо халуун амаршалга хүргэе!

30. Империалистнуудай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, колониальна дарлалтые эсэслэн үгы хэхын түлөө, гүрэнүүдэйнгээ национальна бэеэ даaһан сүлөөтэ байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байгаа Араб Зүүн зүгэй арадуудта халуун амаршалга хүргэе!

31. Эрхэ сүлөөгэй түлөө, оронуудайнгаа национальна талаараа бэеэ даaһан байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа Африкын арадуудта халуун амаршалга хүргэе!

32. Арадуудай эб эетэй, харилсаа холбоотой байхын түлөө, национальна бэеэ даaһан байдалай түлөө, империализмда эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа Латинска Америкын арадуудта халуун амаршалга хүргэе!

33. Империалистическэ дарлалтада эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэй, национальна талаараа бэеэ даахын түлөө тэмсэжэ байгаа колониальна, дулдыданги оронуудай арадуудта халуун амаршалга хүргэе!

34. Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангалгын аша туһада Англиин, Америкын Холбоото Штадуудай, Франциин, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

35. Советскэ Союзай болон Италиин арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаан улам хүгжэн бэхижэг лэ!

36. Советскэ Союзай болон Финляндиин Республикын арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

37. Совет арадай, Швециин, Норвегиин, Даниин, Исландиин арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаан улам бэхижэн хүгжэг лэ!

38. Советскэ Союзай болон Австриин арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

39. Милитаризмда эсэргүүсэн, оронойнгоо эб найрамдалта, демократическа, бэеэ даaһан хүгжэлтын түлөө тэмсэжэ байгаа япон арадта халуун амаршалга хүргэе!

40. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха политика, эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхэ, бүхы оронуудтай экономическа болон соёл культурын холбоо барисаа хүгжөөхэ политика—Советскэ Союзай ленинскэ гадаадын политика мандаха болтогой!

41. Гүрэнэйнгөө аша туһые, Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалые һэримжэтэй хёрхоор сахин жагсагша, илалта түгэс алдар солоор суурхаһан, шэн габьяата Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

42. Советскэ байгуулалтын бата бэхи, эбдэршэгүй үндэһэ һуури—хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай холбоо барисаан мандаха болтогой!

43. Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн манай социалистическэ гүрэнэй хүсэ шадалай эшэ үндэһэн—СССР-эй арадуудай ахадүүгэй хани барисаан мандаха, һалбархань болтогой!

44. Советскэ Союзай ажалшад! Оронойнгоо экономико болон соёл культурын шэнэ дэбжэлтын түлөө арад ниитын социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэе! Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездын хүндэлэлдэ ажалай шэнэ баатаршалга гаргая!

45. Советскэ Союзай ажалшад! Үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ, ахижа гараха гэһэн түүхэтэ зорилго шиидхэхын түлөө олониитын хүдэлөөе бүри үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлэе!

46. Коммунизм байгуулагшадай түрүүшын зэргэдэ дабшагшад, үйлэдбэриин түрүүшүүл болон новаторнуудта алдар соло!

47. Советскэ Союзай ажалшад! Промышленность болон барилгые хүтэлбэрилхэ шэнэ гуримай үлүү һайн талыень хүсэд бүрин хэрэглэгты, арадай ажахын нөөсэ арга боломжые бүри эдэбхитэйгээр элирүүлэн, хүсэндэнь оруулагты!

48. Совнархозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые бүри һайжаруулагты, гүрэнэй журам сахилгын түлөө, түсэбтэ даалгабаринуудые дүүргэхын түлөө, социалистическэ индустриин хүсэтэ шэнэ дэбжэлтын түлөө эрид шууд тэмсэгты!

49. Промышленность, барилга болон транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Түрүү дүй дүршэл, шэнэ техникэ үйлэдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгты, саашадаа техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө, ажалай бүтээсэ бүхы аргаар дээшэлүүлхын түлөө тэмсэгты!

50. Эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд, технигүүд болон мастернууд! Үйлэдбэриин эмхидхэл һайжаруулагты, предприятинууд болон барилгануудаа жэгдэ һайнаар хүдэлгэгты, ажалай социалистическэ журам улам бэхижүүлэгты! Арьбалалта хэхын түлөө тэмсэгты, продукциин шанар улам һайжаруулагты, өөрынь үные химдаруулагты!

51. Хүндэ промышленность—арадай бүхы ажахын саашадаа хүгжэн дэбжэхэ, арад зоной ажаһа байдалай улам һайжарха, манай Эхэ ороной оборонно хүсэ шадалай бүри ехээр бэхижэхэ үндэһэ һуури мүн! Хүндэ индустриин хүдэлмэрилэгшэдтэ алдар соло!

52. Советскэ металлургнууд! Үйлэдбэриин техникэ болон технологи һайжаруулагты, предприятинуудайнгаа доторой арга боломжые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэгты! Арадайнгаа ажахыда руда, шэрэм, булад, прокат, үнгэтэ болон шухаг металлнуудые ехээр үгэе!

53. Машина болон прибор бүтээдэг хүдэлмэрилэгшэд! Шэнэ түхэлэй, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ болон прибор түргэнөөр зохёожо ашаглагты, арадай ажахые түрүү техникээр зэбсэглэхын түлөө үсэд шангаар тэмсэгты!

54. Түлишын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэгты! Газай промышленность түргэнөөр хүгжөөгты! Орондоо нүүрһэ, нефть болон газ ехээр үгэе!

55. Советскэ энергетигүүд, электростанци болон электросетинүүдые баригшад, зохёон хабсаргагшад! Энергетическэ шэнэ хүсэнүүдые түргэнөөр ашаглалгада оруулан хэрэглэгты! Орондоо электрын хүсэ ехээр үгэе!

56. Химическэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада түргэнөөр оруулагты, эрхим һайн технологическа аргануудые нэбтэрүүлэгты, химическэ продуктнуудай сортыень олошоруулагты! Химическэ түүхэй эдһээ бүтээгдэдэг, арад зоной хэрэглэмжын товарнуудые орондоо ехээр үгэе!

57. Советскэ барилгашад! Барилгын индустриальна арга методүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлэгты! Шэнэ промышленна предприятинуудай, байрын гэрнүүдэй, больница, һургуули болон хүүгэдэй эмхи зургаануудай барилгые түргэдхэгты, шанарыень һайжаруулагты, барилгын үнэ сэн химдаруулагты!

58. Барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Манай Эхэ ороной барилгануудта хэрэгтэй барилгын материалнуудые ехээр үйлэдбэрилэн гаргагты!

59. Ой модоной, модо болбосоруулгын болон саарһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Орондоо һайн шанартай модо, стандартна гэрнүүдые, мебель болон саарһа ехээр үгэе!

60. Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Арад зондоо һайн шанартай, гоё бүд, һайн хубсаһа, бүхэ, гоё гутал болон бусад эд бараа ехээр үгэе!

61. Эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Арад зондо хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйл али болохысо ехээр гаргагты, шанарыень һайжаруулагты!

62. Загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Загаһа бүри ехээр баридаг бологты, продукциингаа шанар улам һайжаруулагты, өөрынь үные химдаруулагты!

63. Советскэ транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Ашаа һаадгүйгөөр шэрэгты! Пассажирнуудые бүри һайнаар хангадаг бологты! Шэнэ техникэ үсэд нэтэрүүгээр нэбтэрүүлэгты!

64. Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд! Хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдые эсэшэ сусашагүйгөөр һайжаруулан хүгжөөгты! Почтын, телеграфай, телефоной, радиогой болон телевидениин тон һайнаар хүдэлхын түлөө оролдогты! Арад зониие улам һайнаар хангадаг бологты!

65. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! МТС-үүдые шэнэдхэн хубилгаһан, колхозуудые улам бэхижүүлһэн ябадал социалистическэ хүдөө ажахые хүсэ ехэтэйгээр дэбжээхэ шэнэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам саашадань хүгжөөхэ талаар партиин хараалһан хэмжээнүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэгты!

66. Эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд! Колхозуудай ниитын ажахые бүхы хэмжээгээр хүгжөөгты, колхозуудай ниитын баялигай үндэһэ һуури бологшо хубаагдадаггүй фонднуудые улам арьбадхагты, жаяг заршам бэхижүүлэгты, ажалай бүтээсые дээшэлүүлэгты!

67. Эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, совхоз болон РТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд! Эхэ орондоо орооһо таряа, мяха, һү, нооһо, хлопок, улһа, свёкло, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр үгэе!

Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые бүхы хэмжээгээр. дээшэлүүлхын, продукциин өөрынь үные химдаруулхын түлөө тэмсэгты!

68. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Ниитын мал ажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөгты, бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэгты. адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлэгты! Ойрын жэлнүүдтэ мяха, һү болон тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсэе!

69. Хүдөөгэй механизаторнууд! Техникые улам һайнаар хэрэглэгты, хүдөө ажахын хүдэлмэриие бүри ехээр механизацилагты, шанарыень һайжаруулагты! Түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгты! Советскэ хүдөө тосхондо техническэ дэбжэлтэ нэбтэрүүлэгшэд бологты!

70. Совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Бүхы совхозуудые жэшээтэ һайн, ашаг олзо ехэтэй предприятинууд болгое!

71. Шэнэ газар хахалагшад! Туйлаһан амжалтаяа батадхагты, арьбадхагты, орооһо таряанай үндэр, тогтууритай ургаса туйлагты, ниитын мал ажал бүхы хэмжээгээр хүгжөөгты!

72. Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд! Худалдаа наймаа болон ниитын эдеэ хоол улам хүгжөөгты, һайжаруулагты! Хүн зониие эрхим һайнаар хангахын түлөө тэмсэгты, ажалшадай улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангагты!

73. Советскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд! Советскэ аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулагты! Хойрог нобшо ябадалые эрид шууд усадхагты! Ажалшадай эрилтэ болон хэрэглэлдэ анхаралтайгаар хандагты!

74. Советскэ наукын, дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэд! Наукын саашадаа һалбаран бадархын түлөө тэмсэгты, техническэ дэбжэлтэ туйлалгада тэрэнэй үүргые дээшэлүүлэгты, мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ улам һайжаруулагты! Социализмын үрэ — түрүү советскэ наука мандаха болтогой!

75. Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшадаг хэмэл одонуудые дэлхэй дээрэ анха түрүүн дэгдээһэн, замбуулиниие шэнжэлхэ зам нээһэн советскэ эрдэмтэд, инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэдтэ алдар соло!

76. Литературын болон искусствын ажал-ябуулагшад! Оронойнгоо оюун бодолой баялигые арьбадхагты! Удхынгаа, уран һайханайнгаа талаар эрхим зохёол байгуулхын түлөө тэмсэгты! Арад зонойнгоо ажабайдалтай, мүнөө үеын байдалтай литература болон искусствын таһаршагүй холбоотой байхын түлөө тэмсэгты!

77. Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд! Үхибүүдые һургалгын шанарые һайжаруулагты, ажабайдалтай, үйлэдбэритэй һургуулиин таһаршагүй холбоотой байхын түлөө тэмсэгты! Залуу үетэниие ажалда дуратай, совет Эхэ орондоо, коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлэгты!

78. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд! Арадай элүүрые хамгаалха хэрэгые һайжаруулан хүгжөөгты, эмнэлгын болон санитарна эмхи зургаануудай хүдэлмэриин культурые дээшэлүүлэгты! Медицинскэ наукын туйлалтануудые хүдэлмэридөө нэбтэрүүлэгты!

79. Манай орон доторхи бодото арадай засагай органууд бологшо ажалшадай депутадуудай Соведүүд мандаха болтогой! Социалистическэ демократи мандаха болтогой!

80. Советскэ профсоюзууд! Ажалшадай творческо эдэбхи хэшээл хүгжөөгты, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ хүдэлмэришэдые үргэнөөр хабаадуулагты! Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай материальна ажана байдал болон культурна хэмжээе саашадань дээшэлүүлхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр оролдогты!

81. Коммунизмын эдэбхитэй байгуулагшад—советскэ эхэнэрнүүд мандаха болтогой!

82. Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ туһалагша болон резервэ, коммунизмын залуу байгуулагшадай түрүү отряд—Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунистическэ Союз мандаха болтогой!

83. Хүбүүд болон басагад! Коммунистическэ ёһо гуримаар ажаһуужа, хүдэлмэрилжэ һурагты! Коммунизмын эдэбхитэй, эсэшэ сусашагүй байгуулагшад бологты!

84. Пионернүүд болон һурагшад! Ажалда дуратай, журамтай байгты! Эрдэм һургаал үсэд нэтэрүүгээр шудалагты! Ленинэй агууехэ хэрэгэй түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэд болохоор бэеэ бэлдэгты!

85. Коммунистнууд болон комсомолшууд! СССР дотор коммунизм байгуулхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябагты!

86. Советскэ Союзай ажалшад! Коммунистическэ парти болон арад зоной нэгэдэл—социалистическэ байгуулалтын хүсэ шадалай эшэ үндэһэн, коммунизм байгуулха хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлаха гол нүхэсэл мүн! Парти болон арад зоной эбдэршэгүй бата нэгэдэл мандаха болтогой!

87. Советскэ Союзай баатар габьяата хүдэлмэришэн анги мандаха болтогой!

88. Советскэ Союзай алдарта колхозно таряашад мандаха болтогой!

89. Манай арадай интеллигенци мандаха болтогой!

90. Манай ороной арадуудай хани барисаанай бата хэрэм, эб найрамдалай болон социализмын түшэг тулгуури—Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз мандаха болтогой!

91. Манай түрэл Советскэ Правительство мандаха болтогой!

92. Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ совет арадай зориг бадаруулагша, хүтэлбэрилхы агууехэ хүсэн — Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

93. Марксизм-ленинизмын туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэрсэр — урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабшая!

94. Бүхы хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүй—коммунизм мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Эмхидхэлэй хүдэлмэри шангадхаха

Партийна эдэбхитэдэй суглаанһаа

Һаяхан Кяхтада партийна эдэбхитэдэй суглаан боложо, «КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй дүнгүүд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Элидхэлшэ КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретарь Х. Х. Хандуев болон үгэ хэлэһэн нүхэд хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонууд тухай тогтобо.

КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн аймагай ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Колхозууд болон хониной совхоз гүрэндэ мяха тушааха 9 һарынгаа түсэб 120 процент дүүргээ.

Гэбэшье аймагай партийна организаци малшадай социалистическэ мүрысөө һулаар хүтэлбэрилнэ, уялгануудаа бэелүүлхынь түлөө бодото хэмжээ абанагүй. Нийтын малай ашаг шэмэ биратай дээшэлнэгүй. Нёдондоной энэ үетэй сасуулхада һү һаалга оройдоол 0,2 процентээр дээшэлээ.

Аймагай колхозууд, хониной совхоз малай үбэлжэлгэдэ муугаар бэлдэнэ. Урда жэлнүүдтэ орходоо үбһэ тэжээл, силос багаар бэлдэгдээ, малай байранууд удаанаар заһабарилагдана.

Энэ жэлдэ сагай уларилай хэды таатайгүй муу байбашье, колхозууд таряанай бараг ургаса ургуулаа һэн. Теэд ерэхэ жэлэй тарилгада бэлэдхэл хангалтагүйгөөр ябажа байна. Олон колхозууд ороо̂һо таряанай үрэһэ хүрэнгэ хаажа дүүргээгүй. Хониной совхоз үрэһэ хааха түсэбөө оройдоол 52 процент дүүргээ.

Эдэ дутагдалнууд юун дээрэһээ ушарааб гэхэдэ, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һуладаһан байха юм.

Сентябриин 13-да КПСС-эй Кяхтын айкомой бюро газар уһалха хүдэлмэри эрид һайжаруулха, уһалууриин газар үргэдхэхэ тухай һайшаалтай тогтоол абаа һэн. Теэд энэ тогтоол муугаар бэелүүлэгдэнэ. Мүнөө хүрэтэр намарай уһалууриин системэнүүдые һэргээн бодхоохо тухай хэмжээн абтаагүй байһаар.

Партиин айком абаһан тогтоолнуудаа бэелүүлхын түлөө оролдолго хэшээл гарганагүй, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табинагүй. Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишодой үүсхэлые дэмжэжэ, кяхтынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн уялга абаһан юм. 9 һарын туршада хони үсхэбэрилхэ түсэб 82 процент дүүргэгдээ, тиихэдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 70 хурьган абтаа. Искусственна аргаар хонин үрэжүүлхэ түсэб холо дүүргэгдээгүй. Тиигэжэ кяхтынхид абаһан уялгануудаа дүүргэжэ шаданагүй.

Энээнтэй партиин айком, тэрэнэй бюро эбсэшоод байна.

—Манай совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшад партиин XXI съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана,—гэжэ совхозой партийна организациин секретарь нүхэр Эрдынеев хэлэбэ.—Совхозой һаалишад үнеэн бүриһөө 2500 литр һү һааха уялгануудые абанхай. Механизаторнууд партиин съездын нээгдэхэ үдэр болотор машина, техникээ заһабарилжа сүм дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Гэхэ зуура совхозойхид адууһа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ арга боломжонуудаа үшөөл хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй. Энээн тухай парткомой секретарь нүхэр Эрдынеев нэгэшье үгэ хэлээгүй үнгэрөө.

Колхозуудай машина, техникэ хэр зэргээр ашаглажа байһан тухай Пограничнэ МТС-эй главна инженер М. И. Костычев хөөрэбэ. Арга боломжо хэды ехэтэй байбашье, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө хүрэтэр техникэ худалдажа абанагүй. Зарим колхозууд машина, техникээ заһабарилжа эхилээдүй, абаһан техникээ сэнхир огторгой доро, газаа байлгана. Малай фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха тушаа юуншье хэгдэнэгүй.

— Урда болоһон партиин айкомой пленум дээрэ гурбан жэлэй соёлой добтолго эхилхэ шиидхэбэри абтаһан байна. Гэбэшье КПСС-эй айком, энэ асуудал эрхилдэг секретарь нүхэр Нагаслаев пленумэй тогтоол бэелүүлхэ тушаа өөдтэй юумэ хэнэгүй,—гэжэ совхозой 4-дэхи фермын партийна организациин секретарь нүхэр Будаев мэдүүлбэ.—Фермын центр Хилганта тосхондо мүнөө хүрэтэр радио табигдаагүй, электрын гал оруулагдаагүй. Нэгэ түлюурхан клуб байһан юм. Һүүлэй үедэ тэрэмнайшье хаагдаа.

Партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад аймагай промышленность хүгжөөхэ асуудалые тодорхойгоор хэлсээ.

Гэхэтэй хамта аймагай олохон промышленнэ предприятинууд гүрэнэй түсэб дүүргэнэгүй. Кяхтын гуталай фабрика 9 һарынгаа түсэб арайхан гэжэ 52 процент дүүргээ. КПСС-эй айкомой бюро сентябрь һарада гуталай фабрикын хүдэлмэри тухай зүбшэн хэлсэжэ, хүтэлбэрилэгшэдтэнь шанга эрилтэ хэһэн байна. Теэд тэрэнэй һүүлээршье фабрика дээрэ хубилалта болоогүй.

Суглаанда хабаадагшад партиин XXI съездын хүндэлэлдэ аймагай ажалшадай абаһан социалистическэ уялгануудые һайшааба.

Д. Болхоев, манай корр.

Манай Эхэ ороной ниислэл—Москвада

Киргиз арадай искусство, литературын декада Москвада боложо байна.

Киргизэй Гүрэнэй оперо, баледэй театр ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театрын сценэ дээрэ «Токтогул» гэжэ оперо харуулаа. **Зураг дээрэ:** оперын 1-дэхи бүлэгһөө харуулагдана. Киргизскэ ССР-эй габьяата артист А. Мырзабаев Токтогулай ролиие гүйсэдхэн, дуулажа байна. **ТАСС-эй фотохроника.**

Партиин XXI съездэ зорюулагдаһан бэлэгүүд

Москвагай промышленна предприятинууд партиин XXI съездэ зорюулан, үйлэдбэриин бэлэгүүдые улам ехээр бэлдэнэ. Заводууд түсэбһөө гадуур металл, автомобильнууд, станогууд, элдэб бүд, гутал хубсаһа болон бусад эд бараа үйлэдбэрилэн гаргана.

«Серп и молот» гэжэ металлургическа заводто П. Забегаевагай бригада гайхамшагта амжалта туйлаба. Энэ бригада һаяхан даалгабаряа болзорһоонь нэгэ час 15 минута урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 15 тонно булад хайлуулаа. Бригадын бүхы дээрээ даалгабариһаа гадуур хайлуулһан металл мүнөө 600 тонно болоод байна. Николай Мамайн бригадатай мүрысэжэ эхилхэдээ тус бригадынхид эгээ эды шэнээн металл түсэбһөө гадуур үгэхэ уялга абаһан байгаа. Бригадир П. Забегаев донецкэ горнягуудта иимэ телеграмма эльгээгээ:

«Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ даалгабариһаа гадуур үшөө 200 тонно металл хайлуулха гэжэ шиидэбэбди. Ажал хэрэг тухайдаа мэдээсэл эльгээхыетнай хүлеэнэбди. Ехэ амжалта хүсэнэбди».

Шэнэ велогенератор

«Динамо» заводой үйлэдбэрилэн гаргадаг эгээ жэжэхэн электродвигатель—велогенератор велоспортдо дурлагшадта, илангаяа хүдөөгэй велосипедистнарта мэдээжэ болонхой. Тэрэ хадаа үхибүүнэй альган соо һула багтахаар жэжэ юм. Гэбэшье фонариие электроэнергёэр хангадаг энэ жэжэ двигательгүйгөөр үдэшэ велосипедээр ябахын аргагүй.

Завод энэ жэжэхэн двигателиин шэнэ проект зохёогоо. Двигателиин хэмжээн ехэ болгогдоогүй мүртөө тэрээнэй хүсэниинь 25 процент ехэ болгогдоһон, газаа талань бага зэргэ хубилгагдаһан байна.

Шэнэ велогенераторнууд 1959 оной эхеэр олоор үйлэдбэрилэгдэжэ захалха юм.

„Хүдөө ажахын һонин" гэжэ киножурналай зуун номер гаргагдаба

Казахстанай үргэн уужам тала дайда экран дээрэ харагдана. «ВЭС-400» гэжэ һалхяар хүдэлгэгдэдэг хүсэтэ электростанци Акмолинскһаа холо бэшэ газарта хүдэлмэрилнэ. Энэ станци хэдэн колхозуудые хангана, гэр байшангуудые гэрэлтүүлнэ, моторнуудые хүдэлгэнэ, уһалууриин трубануудаар уһа бүлэжэ урадхуулна.

«Хүдөө ажахын һонин» гэжэ үнгэтэ киножурналай арбадахи номер иигэжэ эхилнэ. Энэ фильм үбһэ комплексноор хуряаха эгээн шэнэ машинануудтай, хүдөө ажахын Тимирязевска туршалгын станцитай танилсуулна. Московско областиин Бронницко районой «Дружба» колхозтой бидэнэр танилсанабди. Һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр хүдөө ажахын артельдэ үлэжэ ажаллаха гэжэ шиидэһэн комсомолшууд эндэ илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ.

«Хүдөө ажахын һонин» гэжэ журнал научна фильмнүүдэй Москвагай киностудида үйлэдбэрилэгдэнэ. Мүнөө зуун журнал гараад байна. Эдэ журналнуудые харахадаа бидэнэр оронойнгоо таряашад, малшад, механизаторнууд болон селекционернүүдэй туйлалтатай танилсанабди.

40 оронһоо ерэһэн студентнэр һурана

Европа, Ази болон Африкын хорин оронһоо ерэһэн 450 шахуу хүбүүд, басагад Москвагай гүрэнэй университедтэ байгуулагдаһан 50 группада хубаараад ород хэлэ шудалжа байна. Тринидад, Гватемала, Нигери, Камерун болон бусад газарнуудһаа студентнэр манай орондо түрүүшынхеэ ерэһэн байна.

Бүхы дээрээ 40 гаран оронһоо ерэһэн түлөөлэгшэд Москвагай университедтэ һурана.

Һүүлэй почтоһоо

Культурнаар амархые хүсэнэбди

Манай колхозой 2-дохи комплексно бригадынхидай культурна эрилтэ муугаар хангагдана. Зэдэ мүрэниие зубшаад, эндэ 100 гаран үрхэтэ айл ажаһуудаг.

Нёдондо жэлэй сентябрь һараһаа хойшо клуб ходо хаалтатай байһаар. Тиимэһээ колхозн игуудта зүжэг наадан харуулагданагүй, лекци, элидхэл уншагданагүй.

Ажалайнгаа һүүлээр, үдэшэндөө клуб соогоо сугларжа, кино хараха, хатар наадаха, мүн улаан булан соогоо газетэ, журнал уншаха гэжэ бидэнэр ехэ хүсэнэбди. Мүн элдэб кружогуудта хабаадалсажа, өөрынгөө бэлиг шадабари харуулха дура-тайшуул олон байха юм.

Харин манай эндэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ энэ хүсэлнай бэелүүлэгдэнэгүй. Тиихэдэ аймагай доторoo колхознай томошье, баяншье гэжэ тоологдодог. Теэд колхознигуудай культурна эрилтые хангаха хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулагданагүй.

Урзанда клубтамнай биллиард абтаа һэн. Харин энэ үнэтэ хэрэгсэлдэ хайша хэрэгээр хандажа, тэрэнээ түргөөр муудуулһан байна. Мүнөө энэ биллиардын хүл эбдэршэһэн, зарим шаригуудынь үгы болошоһон байха юм.

С. Аюшеев, Закаменай аймагай «Дружба» колхозой гэшүүн.

Хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэнэ

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэнэ.

1957—58 оной туршада колхозой правлени хамтын суглаанай шиидхэбэригүйгөөр 2-дохи комплексно бригадын газарһаа аймагай организацинуудта таһалжа үгэһэн юм. Иигэжэ колхозой гэшүүд бэшэ, колхоздо ажалладаггүй 20 шахуу айл гэр бараа барижа, бууса эзэлээд байна.

Колхозуудай шэнэдхэн хубилгаһан хүдөө ажахын артелиин Уставай ёһоор, колхознигуудта 0,60 гектар, мүн колхознигуудай хамтын суглаанай шиидхэбэреэр алба хаагшадта 0,15 гектар газар бууса богон үгтэхөөр хараалагданхай юм. Энэ газарые комиссии хэмжэжэ үгэхэ байгаа. Теэд тус колхозой гэшүүдтэ мүнөө хүрэтэр буусын газар хэмжэжэ үгтөөгүй. Тиимэһээ зарим колхознигууд буусаяа үргэхэжэ, ехэ газар эзэлнэ. Мүн хүдөө ажахын артелиин гэшүүд бэшэ, ондоо зонууд дура зоргоороо колхозой газар дээрэ гэр байра барижа, газар эдлэжэ байна.

Колхозой правлени хүдөө ажахын артелиин Устав нарин һаар сахижа байха ёһотой.

Д. Улзуев.

Заһабарилга муугаар хэгдэнэ

Баргажанай аймагай Уро-Читкан нютагта һайн клуб бии юм. Харин энэ клуб мүнөө үедэ ямаршье ажал хэнэгүй. Байгша оной туршада клубай даагшаар дүрбэн хүн һэлгэгдэһэн байгаа.

1958 оной туршада үнгэргэгдэхэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин түсэб зохёогдоогүй байһаар. Клубай совет мүн лэ ямаршье ажал ябуулнагүй.

Тус клуб энэ жэлдэ заһабарилагдаа гэжэ тоологдодог. Заһабарилгада ехэ мүнгэн гаргашалагдабашье, энэ ажал муугаар хэгдээ. Клуб соо хүйтэн. Юуб гэхэдэ ханануудынь забһартай, түлеэн бэлдэгдээгүй байна.

Клубай дэргэдэ уран һайханай кружок үни эмхидхэгдэхэ аад, мүнөө хүрэтэр үгы байһаар. Энэ асуудалда хэншье анхарал хандуулнагүй. Харин тус тосхондо уран һайханай кружогуудта хабаадалсаха дуратай залуушуул олон. Тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлгые хараадаа абажа, залуушуулые кружок эмхидхэхэ хэрэгтэ хабаадуулха хүн олдонгүй гээшэ ха.

Клубай ажал ганса кино харуулгаар хизаарлагдана. Тус тосхонойхид лекци, элидхэл үнинэй шагнаагүй.

Иимэ дутагдал юунһээ тохёолдоноб гэхэдэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ аймагай культурын таһаг, хүдөөгэй Совет зохихо анхарал хандуулнагүй. Клуб, библиотекэ даагшын тушаада олонхи ушарта бэлэдхэлгүй хүнүүд табигдана. Тиимэһээ тэдэнэй уялгаяа дүүргэжэ шаданагүй.

М. Гроссман.

Зобоодог телефон

Үлэгшэн нютаг Ториин аймагай эгээл баруун захын тосхон болодог гэхэ гү, али аймагайнгаа түб тосхонһоо жараад модоной газарта оршодог юм. Телефоноор хөөрэлдэхэдэ энэ зай холо бэшэ гэжэ хэнэйшье хэлэмээр.

Харин үнэн дээрээ энэ нютагһаа бусад тосхонтой гү, али аймагай түб тосхонтой хөөрэлдэхэнь ехэ бэрхэтэй байха юм. Аймагай түб тосхонтой хөөрэлдэхэ гээ һаа Үлэгшэн, Нарин, Тори тосхонуудай гурбан телефонно коммутатораар дамжуулан, хэрэгтэй газартаа хонходожо болоно. Иигэжэ нилээд ехэ саг ошодог, заримдаа хөөрэлдэжэшье шадагдадаггүй.

Яаралтай хэрэгэй гарахада, до... до захань нэгэ час тухай яһала ехэ оролдолго, уур сухалаа гаргаха. Үдэрэй эдеэнһээ урид телефоноор хөөрэлдэхэ гэжэ һанаа һаа дэмы гээшэ. Эдэ гурбан коммутаторай али нэгэниинь харюусажа үгэдэггүй. Илангаяа Наринай коммутатор муугаар харюусадаг. Арай гэжэ харюусаа болоходоо «өөрөө хоходогты» гэдэг. Тиимэһээ гараа шүлатараа телефоной барюул эрьюулхэ саг ерэдэг. Мүн аймагай түб тосхоной коммутаторай телефонистканууд саг соогоо харюусадаггүй. «Зобоодог телефон даа» гэжэ тус тосхонойхид хэлсэдэг болоо.

Д. Санжажапов.

„Хайша хэрэгээр болоһон хэшээл тухай"

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Иимэ гаршагтай статья манай газетын октябриин 4-нэй номерто толилогдоо һэн. Кяхта городтохи байгаалиин баялиг бэдэрэгшэдэй партийна организациин дэргэдэхи КПСС-эй түүхэ шудалха кружогой түрүүшын хэшээлэй бэлэдхэлгүйгөөр үнгэргэгдэһэн тухай тэрэ статья соо тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Статья соо элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд булта зүб байба,—гэжэ КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Нагаслаев манай редакцида мэдээсэбэ.

Дурсагдаһан дутагдалнуудые саашадаа дабтахагүйн тула КПСС-эй айком пропагандист нүхэр Кастрикинтай хөөрэлдэһэн байна. Түрүүшын хэшээл тухай асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхыень тус партийна организациин секретарь нүхэр Поломошиндо дурадхагдаба.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ИНСПЕКЦИИН ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

Зэдын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын инспекциин ажал тухай эндэ хаража үзэе.

ТҮСЭБЛӨӨД, ТЭРЭНЭЭ БЭЕЛҮҮЛНЭГҮЙ

Энэ аймагай хүдөө ажахын инспекци шухала асуудалнуудые шиидхэжэ эхилһэн байгаа. Хадалан, сабшалан, бэлшээри эрид һайжаруулжа, тэжээлэй ургамалнуудай талмайе ехэдхээд, илангаяа кукуруза, наран сэсэг ехээр тарижа, малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхын түлөө колхоз бүхэндэ тусхай хэмжээ-ябуулгануудые зохёоһон байха юм. Гадна эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Инспекци хэхэ хүдэлмэриингөө түсэб һара бүридэ хубаарилан тодорхойлно.

Гэбэшье хараалагдаһан түсэбынь бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэгүй. Жэлэй эхиндэ хонидойнгоо тоо толгой 217 мянгада хүргэхэ, тэрэ тоодо колхозуудта — 167 мянга, совхоздо — 50 мянга болгохо гэжэ хараалагдаһан байгаа. Мүн хонидые хэнзэлүүлжэ, 100 хонин бүриһөө 140 хурьга абахаар түсэблэгдэһэн юм. Октябриин 1-нэй байдалаар, колхозууд 142,6 мянган, совхоз — 42,6 мянган толгой хонитой болоод байнхай.

Инспекциин түсэблэһэнэй ёһоор, зундаа 33 мянган хонин үрэжүүлэгдэхэ байгаа. Гэхэ зуура тэдэнэйнь 30 процент үрэжүүлэгдээ. 9 һарын туршада 100 хонин бүриһөө колхозууд дунда зэргээр 51 хурьга, совхоз — 66-ае абажа түлжүүлээ.

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада инспекциин хүдэлмэрилэгшэд 1959 ондо түл абаха зорилгоор намар 65 мянган хони үрэжүүлхээр хараалаа һэн. Харин тэрэ түсэбэйнь 17 процент дүүргэгдэһэн байна. Инспекциин хүдэлмэрилэгшэд, нэн түрүүн, тэрэнэй начальник нүхэр Ильков, главна зоотехник нүхэр Харжеев гэгшэд колхозуудай, совхозой түсэбөө дүүргэхын хойноһоо тэмсэл хээгүй. Жэшээнь, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд эхэ хонидойнгоо хахадыень намар, нүгөө хахадыень үбэл үрэжүүлхэмнай гэһэн байгаа. Бодото дээрээ түсэбэйнгээ хахадые арай гэжэ дүүргээ. «Эрдэм» колхозойхид 4418 эхэ хонидой 882-ые намар үрэжүүлхэмнай гэхэдэнь зүбшөөһэн байгаа. Зүгөөр тэдэнь оройдоол 230-ые үрэжүүлээ.

Колхозуудай олон хүтэлбэрилэгшэд хурьгадые үбэл абахаһаа бэрхэшээһэн, ямар нэгэн аргаар энэ шухала хэрэгые хойшолуулха гэжэ оролдоһон байна.

Гэхэтэй хамта хурьгадые үбэл абаха талаар Зэдын аймагай зарим колхозууд ехэ дүй дүршэлтэй. Аймаг дотор хонин ажал ехээр эрхилдэг XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз хурьгадые үнинэй үбэл абадаг болонхой. Энэшье жэл январь, февраль һарада түл абахаар хараална. Гадна аймаг дотор дүй дүршэл ехэтэй эрхим хонишод олон. Жэшээлхэдэ, Борьёогой совхозой түрүү хонишон нүхэр Дабаев жэл бүри 100 хониниһоо 120, бүришье олон үбэлэй хурьгадые абажа түлжүүлдэг. «Октябрь» колхозой хонишон Доноков, Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Эрдынеев болон бусад хурьгадые үбэл абахада элитэ һайн гэжэ этигэмээр харуулһан байна бшуу.

Иимэ жэшээ, баримтануудай байгаашье һаань, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа инспекциин хүдэлмэрилэгшэд хонидоо үбэл хурьгалуулхын түлөө һаналаа табяагүй. Тиихэдэ партиин айком, аймгүйсэдкомшье бүхы хонидойнгоо хахадые зун хурьгалуулха гэһэн шиидхэбэри һанаа амараар гаргалсаа.

Һү һаалга тухайшье хаража үзэхэдэ, мүн лэ иимэрхүү байдал тохёолдонхой. Һү абалгые ехэдхэхын түлөө үнеэдые зундаа зүбөөр бэлшээридэ ябуулжа, түхэреэн сүүдхэ соо адуулха, ногоон тэжээл эдюулхэ, һү ехые гарадаг үнеэдэй гүүртэнүүдые эмхидхэхэ гэхэ мэтэ хэмжээ-ябуулганууд инспекциин түсэб соо хараалагдаһан юм. Үнэн дээрээ иимэ юумэн хэгдээгүй. Нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо үнгэрһэн 9 һарын туршада аймагай колхозууд һү абалгаяа 7 процентээр доошолуулаа. Гансахан сентябрь һарада нёдондонойхиһоо 32,5 тонноор бага һүн һаагдаа. Үнгэрһэн 9 һарада эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ колхозуудта 15,7 центнер һүн абтаба. Гадна үнеэдэй тоо толгой урдынхиһаа үсөөрнэ. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ колхозуудта 1,4 толгой үнеэн хүртэнэ бшуу.

Аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз нёдондонойхиһоо үнеэн бүридэ 375 литрээр бага һү, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз — 315, «Коммунизм» — 197 литрээр багые һаагаа.

Инспекци түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэжэ мүн лэ түсэблэһэн байгаа. Теэд тэрэншье хүсэлдөөгүй. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 9 һарын туршада һү һаалгаяа 22 процентээр дээшэлүүлээд, үнеэн бүриһөө 279 литрээр ехэ һү абаа. Аймаг дотор 1052 килограмм һүнэй үнеэн бүриһөө һаагдаад байхадань, эндэ 1350 килограмм хүрэһэн байна гээшэ. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө 2000—2500 килограмм һү һааһан һаалишад олон. Иимэ түрүү дүршэлые согсолжо, аймаг доторoo нэбтэрүүлхэһээ байтагай, инспекциин хүдэлмэрилэгшэд эгээ гээгдэнги колхоздо эмхидхэлэй ямаршье хүдэлмэри ябуулаагүй.

Мяха абалгые ехэдхэхын тула бэлшээн таргалуулха гүүртэнүүдые бии болгохо, тиихэдээ һара бүри малые шэгнэхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүд хараалагдаһан байха. Наһаа хүсэһэн бодо малай тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 500 граммаар, залуу мал — 700 граммаар нэмээхэ гэжэ түсэблэгдэһэн юм. Тиин бодото дээрэнь энэ шухала хүдэлмэри хэншье эмхидхээгүй. Энэ шалтагаанһаа аймагай колхозууд мяха абаха түсэбөө 57 процент дүүргээ. Нёдондоной энэ үеынхиһээ мяха абалга оройдоол 2,1 процентээр ехэдхэгдэбэ.

Аймагай олонхи колхозууд амяарлан хуряалга биратайгаар хэрэглээгүй. Тарилгын талмайн табанайнь оройдоол нэгэ хуби түрүү аргаар хуряагдаа. Хахалагдаһан парай хахадынь хоёрлогдоогүй. Таряалан уһалха, наг шэбхэ гаргаха, минеральна утэгжүүлгэ хэрэглэхэ түсэб дүүргэгдээгүй. Шэнэ, боро газар элдүүрилхэ түсэб хахадлаашьегүй.

Энэ жэлдэ аймагай колхозуудта хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса нёдондонойхиһоо доошолоо.

АЖАЛАА ЭМХИДХЭЖЭ ШАДАНАГҮЙ

Инспекциин хүдэлмэрилэгшэд байра дээрээ колхозуудай, совхозой хүдэлмэриие гоё гоёор түсэблөөд, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө тэмсэдэггүй, хүдөө нютагуудаар ябажа, колхозуудай бодото ажал хүдэлмэритэй танилсадаггүй. Үүлтэр һайжаруулха хэрэгые эрхилдэг зоотехник нүхэр Фирсов гурба һарын туршада 2—3 үдэрөөр 2 колхоздо гурба дахин ябаһан байна. Главна зоотехник нүхэр Харжеев хэды хоногоор 2 колхозуудта ошоо. Тиихэдэ «Коммунизм» колхоздо 2 дахин тэрэ ошоод, биратай юумэ хээгүй. Энэ колхоз һү һаалгаяа доошолуулжа, 5 отара хонидоо байраар хангаагүй байнхай. Мүн Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозоор нүхэр Харжеев ябаад хубилалта хээгүй. Харин тус колхоз һү һаалгаяа доошолуулаад, үрэжүүлгын хүдэлмэри хойшо татаа. Экономист нүхэр Танхаев, агроном нүхэр Берковская хүдөө гарадаггүй шахуу.

Хүдөө гаража, колхозуудай хүдэлмэритэй гүнзэгыгээр танилсадаггүй байхадаа аймаг дотор хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри инспекциин хүдэлмэрилэгшэд ябуулха аргашьегүй, шадахашьегүй байна ха юм.

Инспекци һаалишад, мал адуулагшад, хонишод, гахайшад, шубуушадай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулдаггүй. Тэдэнэр эрдэм ухаанай туйлалта, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые шудалан үзэдэггүй, ажалдаа нэбтэрүүлдэггүй. Мүн колхозуудайшье хүтэлбэрилэгшэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэгүй. Колхозуудтахи хүдөө ажахын мэргэжэлтэд эдэбхигүй муугаар хүдэлнэ. Инспекциин хүдэлмэрилэгшэд тэдэндэ туһаламжа үзүүлхэ, һургаха, үүргэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоггүй.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ колхозуудай олон мэргэжэлтэд эдэбхи хэшээл гаргадаггүй, харин гээгдэнги хуушан үзэл баримталагшадые эбсэшоод ябадаг. Колхозуудта зарим мэргэжэлтэд ондоо ажалда хэрэглэгдэдэг. Жэшээнь, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой дүршэлтэй бага зоотехник нүхэр Шевлекова хүр-нүүдые харууһалдаг, хонидые искусственнаар үрэжүүлдэг болоно. Тиихэдэ техник-үрэжүүлэгшэ комбайнераар табигданхай. Энэниие мэдэжэ байгаад, инспекци хэмжээ абадаггүй.

Партиин айком, аймгүйсэдкомшье инспекциин хүдэлмэрие һулаар хүтэлбэрилнэ, хүдэлмэрилэгшэдтэнь туһаламжа багаар үзүүлнэ. Зарим шухала асуудалаар үүсхэл гаргаһадань саг дары дэмжэдэггүй.

Инспекциин хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые усадхажа, тэдэнэй мэргэжэлтэдэй гол анхаралые колхоз, бригада, фермэ, гүүртэ, отордахи эмхидхэлэй хүдэлмэридэ хандуулха шухала. Инспекциин хүдэлмэрилэгшэд ехэнхи сагаа хүдөө колхозуудаар, совхоздо ябаха, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые тэндэ тодорхойлон, хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгые бодотоор шиидхэлсэхэ уялгатай.

К. ПАШИН.

Искусство литературын декадада бэлэдхэл

ЭВЕНК АРАД ЖАРГАЛТА БАЙДАЛАА МАГТАН ДУУЛАНА

☆ ☆

Эвенк (оротон) угсагаатад эртэ урданһаа хойшо Бурят орон-
ю нютагжанхай. Революциин урда тээхи ород литературада Баунтын, Хойто Байгалай эвенкнүүдые—орочен, баргажанай, курумканай эвенкнүүдые—тунгусууд гэжэ нэрлэдэг байһан юм. Үнэндөө эдэнэр нэгэ яһатан байгаа бшуу.

Сибириин, Алас Дурна зүгэй бага яһатанай эгээл олониинь эвенкнүүд болоно. Эдэнэр Енисей мүрэнэй адагта, Лена шадар, Бурят, Яхад нютагуудта, Читын, Сахалинай областьнуудта, Хабаровска хизаарта ажаһуудаг. Арадай засагта Хитад орон дотор 10 мянган эвенкнүүд бии гэдэг.

Агууехэ Октябриин ашаар Холын хойто зүгэй бага яһатан зол жаргалаа оложо, коммунизм байгуулха һаруул һайхан замда оронхой.

Манай эндэхи эвенкнүүдэй дундаһаа багшанар, агрономууд, зоотехнигүүд, комбайнернууд, медицинын хүдэлмэрилэгшэд, залуу уран зохёолшод урган гараа. Уран үльгэр, тууҗа, домог, дуу, таабари гэхэ мэтээр эвенкнүүд баян юм. Үльгэршэд Е. Н. Баранов, П. Г. Марков, К. Н. Шангина, П. И. Найканчин, Ю. С. Семириконова гэгшэд Баргажан, Байгал-Витим нютагуудтахи зоной дунда суурхадаг. Арадай урдын зохёолһоо гадна, мүнөө үеын шэнэ байдал магтаһан үльгэр, дуунууд тэндэ таража байдаг.

Һургуулиин һурагшад, ехэшүүл түрэл эвенк хэлэн дээрээ Пушкинай, Л. Толстойн, Некрасовай, Горькиин, Маяковскиин зохёолнуудые уншана. Ород классигуудай, совет уран зохёолшодой 100 гаран номууд эвенк хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Сахалинай поэт Г. Чинковой шүлэгүүдые Баунтын эвенкнүүд уншана, Лена, Енисей шадарайхид Баргажанай Н. Ламаткановай рассказуудые һонирхоно.

Хойто зүгэй арадуудай, тэрэ тоодо эвенк уран зохёолшод хэдэн жэлдэ олошорно. Эвенкнүүдэй литературын хүгжэлтэ тухай дооро толилогдохонь. Шүлэгүүдые ородһоо А. Бадаев оршуулба.

Ленин бидэнтэй

(Эвенк арадай дуун)

заргүй хүбшэ тайгаар
залаһаа зайжа,
хадануудые дабажа,
намагуудые гаталжа,
дадаг һэмди урдандаа,
бэдэрэн барандаа.

шононуудта ээрүүлһэн
оронуудтал, бидэнэр
тэжээгээ боложо,
байдай дарлалта дор
дааг һэмди урдандаа,
диран, гэншэн барандаа.

залуугай илгадгүй,
бэшэг мэдэхэгүй,
олонто байдалда байхадаа,
жаргалай ерэхые
дэг һэмди дуунуудтаа,
тэй үльгэр, домогуудтаа.

Мүнөө тайгата нютагтаа
Мүнхэ жаргалаа эдлэнэбди.
Арюухан элшээ сасажа
Алтан наранай мандахада
Сонхо гэрнүүдтээ сабшаабди,
Сэлижэ үүдээ угтаабди.

Энээнһээ хойшо хаанашье
Эвенкнүүдтэй сугтаал Ленин:
Хабсагай, хада, нугаарнай,
Хүхюун баян ажалдамнай,
Олзоор элбэг агнууридамнай,
Оро үсхэдэг фермэдэмнай.

Тэрэ бидэнэй наран,
Шэдитэ элшээрээ шаран,
Тэрэ байдалымнай хубилгаа,
Тэрэ жаргал асараа.
Эгээлэй хүнүүдэй найдал
Эвенкнүүдэй нүхэр Ленин!

Ленинградта һуранабди

рбан жэлэй саана Ленинградта ерэ, ородой агууехэ Александр Сер Пушкинай хү дэргэдэ ошоо б. «Мүнөө зэрлиг тунгус» зохёо уншадаг болохол бэшэһэн байгаа. бриин революциин эвенкнүүдэй ур гэрнүүдые гэрэл, Пушкинай зо шуудые уншаха ар дэндэ олгоо бшуу. ское село тосхо Екатеринын, Алек рын ордонуудай утаар ябажа, бидэ, ханты, чукча, ос яһатан Пушки үшөөгэй хажууда һэмди. Байгаа шэрүүн, холошье рхэндэ дүтэ ню тухайдаа хүн най һанажа яба Холын Баргажан, кан тэрэ үедэ дамни ороо һэн. үргэн тала. гай Баргажан Эдир наһамни тэндэ үнгэрөөл. Хүйтэн үбэлэй үглөөгүүр хэрмэ, булга, үнэгэ агнахая үбгэ эсэгэнэрэйнгээ холын замда мордодогые, үбэлэй ута һүни эжы, эмгэйнэрэйнгээ оймпо, бээлэй оёжо һуудагые, үшөө олон олон юумые ухаандаа оруулаа һэм.

Пушкинтай, Кюхельбекертэй мүнөө уулзаа һаа, урданай зэрлиг тунгусуудай зол жаргалаа эдлэжэ һууһан тухай, бүхы дэлхэйдэ суурхадаг Байгал далай, баян бардам һуудалтай Баргажан, Курумкан нютаг тухайдаа тэдээндэ хөөрэхэ байгааб. Пушкин бэеэрээ үгышье һаа, тэрэнэй гайхамшаг зохёолнууд —«Дубровский» болон элдэб үльгэрнүүдые эвенкнүүд түрэлхи хэлэн дээрээ уншана.

Ленинградые Нева мүрэнэй эрьедэ анха түрүүн байгуулһан Петр хаанай мори унаад байдаг зэд хүшөө илангаяа һонирхолтой, сэдьхэл хүдэлгэмөөр үзэгдөө һэн. Гранит шулуун хуягтай Нева мүрэн, жэгтэй һайхан Эрмитаж музей, Адмиралтействвын байшан, Петропавловска хэрэм гэхэ мэтэ мартагдашагүй газар эндэ олон.

Эвенк арадай үхибүүд, бидэнэр нарата Ленинград хото ерэжэ, эрдэм шудалха золтой байһандаа ехээр баясанабди. Урдань хүндэ хүшэр дарлалта доро зобожо, ядажа байһан эвенкнүүдэй соёл культура хүгжэнэ, уран зохёолшод, багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд эдэнэй дундаһаа урган гарана. Мүнөө түрэл нютагаархимнай Москвада болохо искусство, литературын декадада бэлдэжэ байнхай.

З. Делбенова,
Герценэй нэрэмжэтэ Ленинградай түрэнэй институдай студентка.

Альберт Немтушкин

Тайгын почтальон

Шангадана табгайн табараан.
Шуумгай оронууд харайна.
Хадын оройгоор наран
Хонохо тээшээ хазайна.

Модон нартын ара талада
Мухарина, хүрилнэ саһан.
Оронуудайм хүлнүүд хурдан
Оройдоош хүсэхэгүй бордоһон.

Огсом дуунайм аялгаһаа.
Оронуудай эршэтэ хатарһаа,
Хүйтэнэй амисхаал шангаш һаа.
Холодохол минии шаргаһаа.

Газетэ, бэшэгүүд дамбайса
Гаһар сүүмхэдэ багсалаатай.
Москва, Ленинградтай һайса
Мүнөө эвенкнүүд барисаатай.

Тосхон галнуудаа аһааха,
Тиигэтэр хүрэхэ зэргэтэйб.
Ангуушадаа һонёор баясааха
Арюун нангин үүргэтэйб.

Шангадана табгайн табараан.
Шуумгай оронууд харайна.
Хүйтэн, шуурганайш эшхэрээн
Торгохогүй почтальон намайе.

Альберт Николаевич Немтушкин Эрхүүгэй областиин Катангын районой Токма тосхондо, 1939 ондо түрэһэн юм. Дунда һургуули дүүргээд, Ленинградтахи Герценэй нэрэмжэтэ багшанарай институдай хойто зүгэй арадуудай отделенидэ хоёрдохи жэлээ һуража байнхай. Институдта ерэхэһээ урид газарай баялиг шэнжэлхэ экспедициин газаршан боложо ажаллаа. Нүхэр Немтушкин уран зохёолой вечернүүдтэ, Ленинградай уран зохёолшодой байшанда шүлэгүүдээ уншадаг юм.

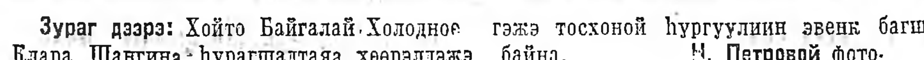
Владимир Лоргактоев

Ангууша басаган

Нарһад дээгүүр наран бадаран,
Намарай үглөөгүүр набшаһа
алтална.
Харахан нюдэтэй эвенк басаган
Хүнгэхэнөөр хубсалаад, агнуурида
гарана.
Хүбшэ тайгаар басаганай ябахада,
Холоһоо нохойнь хусажа дуудана.
Хажуудань дүтэлөөд тэрэнэй
харахада,
Хушын оройгоор хэрмэн дүүлинэ.
Нарин хараада ороно хэрмэн.
Нээрнэ буугай дуун, тайгада
сууряата:
Бушуухан үлхэгдэнэ хөөбэгэр
арьятан,
Басаган саашална—олзоёо үргэлэн.
Шэлэ дабаае зоригтой гаталан,
Шэрэнгиин оёорой обёоршогүй
зүргөөр,
Хүйтэн уһата булагһаа ундалан,
Хүхюутэй алхална басаган түргөөр.

«Баян олзотой басагамнай бусаба»
гээд,
Бригададаа ерэхэдэнь хэлсэнэ
нүхэдынь.
Һуга доронь һанжана олooроо
зэргэлээд;
Һагсагар һүүлнүүдтэй, үнэтэй
хэрмэдынь.

Владимир Дмитриевич Лоргактоев Баунтын аймагта, ангууша оротоной бүлэдэ түрэһэн байгаа. Энэ залуу поэт Ленинградтахи Герценэй нэрэмжэтэ багшанарай институдта орожо, нэгэ жэл /1957 он/ һураад, мүнөө жэлэй академическэ амаралтаар нютагтаа ерэнхэй ажаллажа байна. Арадай аман зохёол һайн мэдэдэг, аймагай, республикын уран һайханай харалгада хэдэ дахин хабаадаһан юм.

Зураг дээрэ: Хойто Байгалай Холодное гэжэ тосхоной һургуулиин эвенк багша Клара Шангина һурагшадтаяа хөөрэлдэжэ байна. Н. Петровой фото.

Гурбан жэлэй соёлой добтолго

Ном наймаалгада анхаралтайгаар хандаха

Дүшөөд жэлэй саада тээ бурят зон өөрын уран зохёолшодтой болохобди гэжэ ганса зүүдэндээ харадаг байгаа гэжэ хэлээ һаа, буруу болохогүй. Мүнөө манай уран зохёолшодой Союз хорин зургаан гэшүүдтэй болоод байна. Түрэлхи хэлэн дээрэмнай газетэнүүд болон журнал хэблэгдэнэ. Уран зохёолшодоймнай зохёоһон номууд Бурядай номой хэблэлһээ жэгүүртэн мэтэ зүг татажа һубарилдана. Энэ хадаа угаа ехэ илалта мүн.

Гэхэтэй хамта манай байдалда үшөө олон дутагдал ушарна. Шүлэглэн хэлээ ха да иимэ.

Байдалдамнай ходо ушарна жэжэ,
Буруу юумэнүүд мүнөөшье олоор.
«Шоно
шүдөөр
зулгааһайб!»—гэжэ
Шүлэгтөө поэдые дабтахам мүнөө.
Юунэй түлөө Октябриин шуурган
Эшхэрэн Россин талаар гарааб,
Хархис байдалай хуудаһа хуулан,
Коммунистнар шэнэ байдал тарияб?!
Абяагаа хатаад ябаха эрхэгүйб —
Алдарта парти маанарые һургаа,—
Үнэн сэхые хэлэхэеэ хирэхэгүйб,
Айнаб уладһаа үбшыень нюухаа.

«Үнэн сэхые хэлэхэдээ хирэнгүй» арадай хурса оньһон үгөөр, үнэн юумэ — үнөөрөө, үнэгэн заха — үһөөрөө гээд маанарые мүнөөдэр (ном һударые һайнаар тарааха һарын боложо байһан һамбаанда) ямар юумэ дурыемнай гутаанаб, хайшан гэжэ тэдэниие түргэнөөр усадхахаб гэжэ газетын хуудаһан дээрэһээ зарим эмхи зурганнуудта үшөө дахин дуулгаха һанаатайб.

Бурят литература, номуудые наймаалгада хайша хэрэгээр хандаха ушар гарана. Улан-Удын номой магазинуудта бурят литература муугаар наймаалагдана. Юундэб гэхэдэ, тус магазинуудта иимэ номуудые һайнаар зууршалжа, «тэрэ номые уншагты, тиимэ удхатай юм, ехэ һонирхолтой» гэжэ байһан наймаашадые үшөө мүнөө болотор нэгэшье хараагүйб. Энэмнай гансашье наймаашадай зэмэ гэхэдэ тон буруу байна. Тиигэжэ бидэнэр хэлэхэ эрхэгүйбди. Гэбэшье баһа наймаашадые үмөөрһэнэй үлүү. «Тэрэ ном намда үгыт» — гэжэ һурахадаш, наймаашаднай угайдхадаа номойнгоо нэрэ мэдэхэгүй, ородоор юун гэдэг бэ гэжэ урдаһааш асуужа байдаг. Маанарай һанахада, бурят литературын «байра» номой центральна магазинда үнинэй уйтаршанхай, тэндэнь учебнигүүд «прискатай». Бурят номой отделенидэ бурят наймаалагша байха ёһотой бшуу. Уншажа шадаха, уншагшадаар хөөрэлдэжэ шадаха, зууршалан хэлэжэ шадаха хүн байха зэргэтэй.

Киоскнуудаар бүришье доро. Тэндэ бурят номуудые бэдэрээшье хада олдохогүй, бэдэржэ сагаа гээһэнэй хэрэггүй. Олон уншагшад шэнэ ном гараа гээд дуулабал, номой хэблэлдэ ерээд эридэг, номой магазинда ошохоёошье мэдэдэггүй. Энэмнай нэгэ зүйтэй даа!

Бурят литератураяа һайнаар (уран зохёолшодоороо хамта) наймаалжа һураха ёһотойбди.

В. Петонов, поэт.

Соёлой добтолго үргэдэһөөр

Соёлой добтолгые амжалтатайгаар үргэлжэлүүлхын тула Байкало-Кударын аймагай хүдөө нютагуудаар ехэхэн юумэ хэгдэжэ байнхай. «Северный» нютагта загаһашадай сүлөө сагаа культурнаар үнгэргэхэдэ зохид, тааруу клубай байшан баригдаад, ашаглалгада оронхой. КПСС-эй XXI съездын эхилтэр Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо томохон клуб баригдажа дүүрэхээр хараалагдана. Мүн Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо тусхай улаан булан түхеэрэгдэжэ байна. Иимэшүү барилганууд аймаг дотор хаа хаанагүй хэгдэнэ.

Зарим колхозуудта эхин һургуулиин, үхибүүдэй яслиин байшангууд баригдана. Жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Т. К. Васильев, партийна организациин секретарь нүхэр В. В. Садовский) үхибүүдэй яслиин нэгэ гэр барижа дүүргэнхэй. Дубининска загаһанай заводойхид (директорынь нүхэр И. Т. Пестеров) Энхалук нютагта эхин һургуулиин байшан шэнээр барижа дүүргээ. Корсаково тосхондо медицинскэ пункт, спортын талмай баригдана.

Аймагай центр — Кудара тосхондо 35 һууритай больницын барилга 1959 ондо дүүргэгдэхээр хараалагданхай.

Е. Ненашев.

Комсомолшуудай үүсхэлээр

ВЛКСМ-эй Заиграйн айкомой үүсхэлээр аймагай центрын комсомолшуудһаа бүридэһэн агитбригада эмхидхэгдэһэн юм. Энэ агитбригада үбһэ, таряа хуряалгын үедэ 40 гаран концерт табяа, кинокартинануудые колхозуудай таряашадта харуулаа.

Тэрээнһээ гадна манай комсомолшууд аймагай центр Заиграй тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехээр оролдоно. Энээнэй ашаар тус тосхондо 400 холо гаран модод һуулгагдаа, спортивна залай һуури табигдаа. Ерэхэ үбэл үхибүүдэй хальтирха катог бариха бэлэдхэл комсомолшуудай хүсөөр хэгдэжэ байна.

Мүнөө үедэ манай комсомолшууд ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ой тухай олониитын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг болонхой.

Л. Воробьев.

Залуу литературын хүгжэлтэ

рёод онуудай һүүл багаар Георгий Нергунеевэй (Давлан) шүүд нютагай хэблэлдэ гаража һэн. Олон ном уншаһан, эрэй энэ ангуушан ородой, хилын хи литература һайн мэдэдэг. Нүхэр Нергунеев Нерчинск церковно-приходско һургуули гээд, 1927—30 онуудай үеэр Ленинградта Хойто Зүгэй үндэһэ яһанай институдта һуража гаа. Бэлигтэй энэ поэт таби гашүлэгһөө гадна, «Калым» зүжэг бэшэһэн юм. Витимэй най прийскын ород хүдэлмэри ангуушад-эвенкнүүд тэрэнэй ые һайшаадаг байгаа.

йтэн уһатай Талечие зайгаад,
рьял үндэр ууланаудай хаяада,
бтагай үргэн ногоохон талмай
дээр
паргададаг холоһоо Тунгус
тосхон.
раагаар элбэг магазиниие
тойроод,
йна жэрылдэн, шэнэхэн
гэрнүүд.
ян байдалтай тунгусуудай
болоһыень,
ранда хөөрэнэ, жаргалаа
олоһыень.
эхи һургуули, магазинһаа
гадна
шэлгын газар ДальРОКК
нээгээ.
өнүүдээ мартаад иишэ
һубарина,
чта эмнүүлхээ хүнүүд
этигээд. —

Г. Нергунеев тэрэ үедэ бэшэ Баунтын, Каларай эвенкнүүдэй уни удаан хүдэлһэн байха.

Эвенк арадай түрүүшын интеллигентнүүдэй тоодо баруун эвенкнүүд, багшанар В. Пежемский, Н. Салаткин гэгшэд ороно. Эдэнэр арадай аман зохёолые ехээр һонирходог, тэрэниие суглуулдаг байгаа. Бэшэжэ абаһан материалнуудаа В. Пежемский заһабарилаад, 1928 ондо тусхай ном болгожо гаргаһан, заримыень Г. М. Власевичын «Эвенкнүүдэй фольклор» соо оруулһан юм.

Зарим эвенк-авторнуудай зохёолнууд 1938—39 онуудта хэблэгдээ һэн. Зүгөөр А. Солтураевай, Б. Бираулевай, Н. Ламаткановай хэдэ хэдэн зохёол гушаад онуудай эхеэр бэшэгдэһэн байгаа.

Ербагачен нютагай эвенк Алексей Салаткин ангуушад, байгаали тухай уран хурсаар бэшэнэ. Хүбшэ тайгада түрэжэ үдэһэн ха даа тэндэхи ургамал болон амитадые һайса мэдэдэг. Салаткин олон шүлэгөө нютагаархинайнгаа ажабайдалда, ажал хүдэлмэридэ зорюуланхай.

«Варчикан хэрмэ агнана» гэжэ шүлэгтөө эвенк хүбүүнэй агнууридa гараһыс харуулаа:

Дүрэнхэй тайгаар гэшхэлнэ
Дуршэлтэй агнуушан Варчикан.
Хёрхоор мүрнүүдые шэнжэлнэ
Хүбэн сагаан саһан дээр.

Шүлэгэй хэмжүүрые тааруу болгохын, рифмэ хэрэглэхын тула нүхэр Салаткин ехэ оролдолго гаргаһан байха юм. Урда сагта гоё һайхан дангина Ульгэрикэн залуу хүбүүн Гегдаллукэн хоёрой бэе бэедээ дурлаһые харуулһан «Гегдаллукэн Ульгэриккэн хоёр» гэжэ поэмэнь һонирхолтой. Эвенкнүүдэй хуушанай домогые заһан найруулхадаа, тодо жэшээ сасуулбаринуудые хэрэглэнэ.

Алексей Платонов оройдоо дүрбэн жэлдэ шүлэг бэшэһэн байгаа. Бэлигтэй поэт 1939 ондо Яхадта наһа бараа бэлэй. Тэрэнэй зохёол соо социализмын гайхамшагта темэ тобойжо гарадаг. Коммунистическэ партида. Долоресс Ибаррурида, Советскэ Армида, эхэнэрнүүдтэ шүлэгүүдынь зорюулагданхай. Түрэл хизаартаа дурладаг, Яхадай поли дээгүүр комбайнай ябаха, бүтүү тайгаар поезднуудай гүйлдэхэ байһанда этигэдэг һэн. «Угур мүрэн», гэжэ шүлэгтөө иигэжэ бэшэнэ:

Байдалаа шэнээр зохёонобди
Баяжана, жаргана арадууд.
Уһа мүрэнүүдэй, нуурнуудай
эрьедэ
Ургана, һалбарна колхозууд.
Аха дүү ород, эвенк, яхадууд
Ажалаараа бэхи холбоотой.
Талада хүнхинэнэ трактор,
комбайнууд,
Тайгада городууд бодхоотой.

Эвенкнүүдэй литературада Сахалинай поэт Григорий Чинковой зохёолнууд горьтой һуури эзэлнэ. Ехэнхидээ байгаалиие зураглаһан лирическэ шүлэгүүдые бэшэдэг. Зарим шүлэгүүдынь ород хэлэн дээрэ оршуулагдаад, суглуулбаринууд соо оруулагданхай. Советскэ Конституци тухай шүлэгынь хэдэн дахин хэблэгдэһэн байха:

Арадай жаргал, алдарта
хэрэгүүдынь
Алтаар бэшээтэй шэнэ
хуулидамнай.
Бидэнэй хуули үнэншэ, сэсэн лэ,
Баярай дуундал, доһолгоно
зүрхымнай.

Г. Чинковой улам ургажа ябаһые «Пограничник» гэжэ шүлэг гэршэлнэ. Ленинград тухай хэдэн шүлэг тэрэ бэшэнхэй. Энээнһээ гадна Сахалиндахи эвенкнүүдэй аман зохёол суглуулан бэшэжэ абадаг юм. «Гарпаниндя» гэжэ поэмэ зохёохо доо тэрэ эпосэй зарим дуунуудтай уншагшадые танилсуулаа. Энэ поэмэнь һонирхолтой, уран найруулгынгаа талаар һайн байхаһаа гадна, шэнжэлхы удха шанартай. «Сулакичан» (мэхэтэй үнэгэн) гэжэ поэмэдээ арадай дунда таранхай хэдэн үльгэрэй сюжедүүдые хамтаруулан нэгэдхэһэн байдаг.

Г. Чинковтой хамта Никита Сахаров шүлэг бэшэжэ эхилээ һэн. «Улаан суглаан» гэжэ повесть, өөрынгөө ажабайдал тухай «Бишыхан Никита», «Сиротинка» гэжэ рассказуудые зохёоһон юм. Коллективизациин түрүүшын үе, тайгада болоһон ангиин тэмсэл энэ повесть соо харуулагдана. Петр Содор хоёрые (залуу эвенкнүүд) хүмүүжүүлһэн ород большевик Егоровой образые зүбөөр харуулжа шадаа. Нютагай эдэбхитэдэй дайсадтаяа тэмсэһэн тухайда һайнаар бэшэгдэнхэй. Мухар һүзэгтэй, гээгдэнги эвенкнүүдэй дунда эдэ эдэбхитэдэй хайшан гээд хүндэтэй болоһые Н. Сахаров үнэншэмөөр харуулаа.

Тайгада ерэһэн жаргалта байдал тухай Сахаровой шүлэгүүд ород, хитад хэлэнүүд дээрэ оршуулагданхай. Зариманиинь Сибириин театрнуудай сценэ дээрэһээ уншагдадаг. Тэдэнэй эрхимүүд гэхэдэ, «Шэнэ Калакан», «Нихү» гэхэ мэтэ болоно. «Ленин хододоо эвенкнүүдтэй» гэһэн тэрэнэй шүлэг мэдээжэ юм.

Хүбшын мүрэнүүдэй эрьеэр
Ленин,
Хадын оройгоор ябана Ленин.
Холын байрануудаар айлшална
Ленин,
Хододоо сугтаал эвенкнүүдтэй
Ленин.

Ленинградай нэгэ һургуулида Н. Сахаровой дууе үхибүүд ород хэлэн дээрэ дууладаг һэн:

Хүсэл бодолымнай Ленин
таагаад,
Хүтэлөөл, гэрэлтүүлэн харгы
замымнай.
Арюун сурталайнь туяа
сасараад,
Аһаабал түүдэг урсахан
гэрнүүдтэмнай.

Ленинградые хамгаалан баатарай үхэлөөр унаһан Павел Алексеевэй, Ленинэй орденоор шагнагдаһан С. Моноконовой шүлэгүүд дайнай һүүлээр хэблэгдээ һэн.

Хойто зүгэй үндэһэ яһатанай институдай студент Павел Алексеев нүхэдтээ хамта Ленинград шадар баатарлигаар тэмсэжэ байхадаа, «Тангариг» гэжэ шүлэг соогоо иигэжэ бэшэһэн юм:

Нарата Ленинград, институдташ
һуралсааб,
Невагай эрьеэр инагтаяа ябааб.
Түрэл Яхадайнгаа, шиниингэ
түлөө
Тэмсэхээ дайсадтай, ошохомни
мүнөө.
Шинии түлөө, хүбүүншни
бодохомни,
Шуһата дайнда унаа һаам
хэрбээ,
Лена мүрэнэй эрьедэхи
нютагтамни
Солдат тангаригыем заабол
эльгээ.

Сталинград шадар дайлалдаһан офицер Петр Савинай рассказууд соо фронтын байдал харуулагдана. Энээнһээ гадна П. Савин наһанайнгаа эгээл жаргалтай үе болохо һуралсалайнгаа жэлнүүд тухай тодо хурсаар, үнэншэмэ һайнаар бэшэһэн байна.

Залуу зохёолшод В. Лоргактоев (Баунта), А. Немтушкин (Эрхүүгэй область), В. Соловьев (Сахалин), И. Удыгар (эвенкнүүдэй национальна округ) гэгшэдэй шүлэгүүд һүүлэй үедэ толилогдоо. Витимэй тайгын байгаали тухай хэдэн рассказые «Байгалай толон» журналда В. Доколев хэблүүлһэн байна. Шүлэгөөр бэшэгдэһэн үльгэр Надежда Салаткина (Ербагачен) һаяхан толилуулба.

Эрхүүгэй областиин хойто районуудай нэгэндэ багшалдаг Ираида Монахова эвенк зохёолшодой дунда хүндэтэй болонхой. Арба гаран ном түрэлхи хэлэн дээрээ оршуулжа хэблүүлээ. Пушкинай хоёр поэма, Маяковскийн, Маршагай, Михалковой шүлэгүүд тэрэнэй тоодо оролсоно.

Мүнөө Бурят орон искусство, литературынгаа хоёрдохи декадада бэлдэжэ байна. Республикын ажабайдалдахи энэ шухала событиие ажалша эвенкнүүд мүн лэ хүхюун баяртайгаар хүлеэнэ. Эвенкнүүд хаа хаанагүй уран һайханай харалгада бэлдэжэ байнхай.

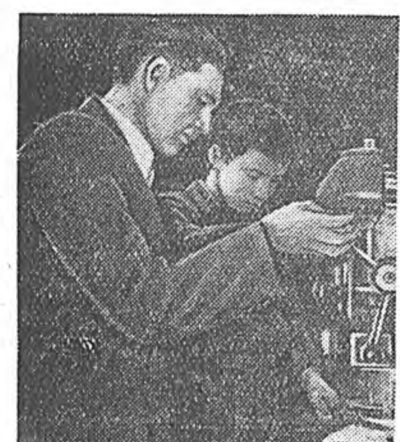
Эвенк уран зохёолшодые бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэ асуудалда республикын уран зохёолшодой союзай хүтэлбэрилэгшэд анхарал багаар табина. Эвенк арадай шэнэ байдалые зүбөөр харуулһан номуудые уран зохёолшодһоо хүлеэгдэнэ.

М. ВОСКОБОЙНИКОВ,
филологическа эрдэмэй кандидат.

Республика доторнай

Эдир техникүүдэй станцида...

«Республикын эдир техникүүдэй станци» гэһэн гаршагтай гэрые Улан-Удын Куйбышевай нэрэмжэтэ гудамжаар ябаһан хүн бүхэн харадаг байха. Тэрэ гэр юрын нэгэ дабхар модон байшан. Теэд досоонь орон гэхэдэ, ямар завод гү, али фабрика гээшэб гэжэ һанахаар, олон станогууд тодхогдонхой, тэндэ эдиршүүлэй

сүлөө забдагүй ажаллажа байхыень харахат. Тэдэнэр токариин, слесариин, модошо дарханай, шофёрой гү, али бусадай хэдэг ажал шудалан, түмэрөөр элдэб деталь бүтээнэ, модо тошиилдана, харуулдана, үрэмдэнэ...

Гайхахашье юумэ үгы, энэ хадаа һургуулиие политехнизацилха талаар партиимнай хараалһан ехэ хэрэгэй бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһанай гэршэ мүн болоно. Улан-Удэдэмнай тогтоогдоһон эдир техникүүдэй станци һурагшадые үйлэдбэриин ажал хэрэгүүдтэй танилсуулха, тэдэнэрые бодото ажалда һургаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, һургуулинуудта методическа туһаламжа үзүүлхэ талаар горьтой хүдэлмэри хэнэ.

Республикын эдир техникүүдэй станциин дэргэдэ һурагшадые элдэб мэргэжэл шадабарида һургаха олон кружогууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэ кружогуудта хабаадуулагдаһан һурагшад ажалай онол олоно, үйлэдбэриин дүй дүршэлдэ һурана. Станциин дэргэдэ хүдэлмэрилжэ байһан бүхы 17 кружогуудта хамта 560 гаран һурагшад хабаадуулагданхай. Тэдэ кружогуудай тоодо: радиоконструкторнуудай, электротехническэ, судомоделированиин, авиамоделированиин, автомотохэрэгүүдэй, слесарьно-токарна, модо дархалалгын, фотодо һуралгын, киномеханигай болон бусад оролсоно.

Станциин кружогуудай ажал ехэ һайшаалтай. Юрэнхы эрдэмэй дунда һургуули дүүргэһэн һурагшад промышленна предприятинуудта, хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэ дүршэлтэй боложо гараха юм. Жэшээнь, станциин слесарьно-механическа кружогой хүдэлмэри харуулхада, тус кружогые Улан-Удын паровозо-вагонно заводой инструментальна цехын токарь Борис Захарович Поздеев хүтэлбэрилнэ. Энэ кружогто һурагшад дунда һургуулиин 10-дахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр станок дээрэ хүдэлмэрилжэ шадаха хүнүүд боложо гарана. Эндэ һуралсаһан Владимир Третьяков, Евгений Иванов гэгшэд ПВЗ-дэ токарьнууд болонхой. Тиихэдэ Виктор Лемзяков гэгшэ Улан-Удэ станциин паровозно деподо түмэршэ дарханаар ажаллажа байна. Модо дархалагшадай кружогто һурагшадай хэһэн юумэн мебельнэ фабрикын дархашуулай бүтээһэн эдлэлһээ заашье дутахагүй байна.

Судомоделированиин кружогто хабаадагшад элдэб ехэ пароходой модель бүтээнэ. Моделистнүүдэй тоодо Улан-Удын 4-дэхи һургуулиин һурагша Степан Дуринов, 27-дохи һургуулиин һурагша Анатолий Кравцов болон бусад оролсоно. Кравцов атомна ледоколой модель бүтээжэ, хоёрдохи разряд абаа. Һурагшад шофёрой, мотоциклистын мэргэжэл олоороо шудална.

Радиоконструкторнуудай кружогойхид өөһэдынгөө хүсөөр радиоузел түхеэрһэн байна. Тэдэнэр оронойнгоо олохон городуудта харилсаа байгуулаа.

Городой 1-дэхи һургуулиин һурагшад Валерий болон Анатолий Боровлевтон хүдэлмэрилдэг автоматическа телефоной станциин макет бэлдээ. Кружогуудай хүдэлмэри тухай иимэ баримтануудые харуулха гээ һаа, тон олон. Кружогойхидой уран гараар бүтээгдэһэн олохон экспонадууд хүүгэдэй техническэ творчествын выставкэдэ эльгээгдэжэ, һайн сэгнэлтэ абадаг байна. Станци хадаа һурагшадта теоретическэ мэдэрэл олгохоһоо гадна, мүн тэдэнэртэ бодото ажалай дүршэл шадабари олгохые оролдоно.

Эдир техникүүдэй станци республикын городууд болон аймагуудай һургуулинуудай, пионернүүдэй байшангуудай техникын талаар үнгэргэхэ хүдэлмэридэ, һургуулинуудта кружогуудые эмхидхэхэ асуудалнуудта туһаламжа үзүүлжэ, консультаци үгэжэ байдаг юм. Гадна һургуулинуудай классһаа гадуур хүдэлмэри ябуулгадань туһалан, станци тэдээндэ чертежүүдые, схемэ болон модельнүүдые эльгээнэ.

Станциинхид республикынгаа һургуулинуудтай саг үргэлжын харилсаатай байхаһаа гадна, бусад область, республиканууднаа, мүн арадай демократиин оронуудһаа бэшэг, захилнуудые абажа байдаг.

Станциин дэргэдэ городой һурагшадай хэһэн юумые харуулһан саг үргэлжын выставкэ хүдэлмэрилнэ. Тэрэ выставкые пионернүүд, һурагшад хододоо харадаг.

Республикын эдир техникүүдэй станци эдиршүүлые наука, техникын туйлалтануудтай танилсуулха, үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэлдэ һургаха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Зураг дээрэ: 1. Станциин инструктор В. А. Пестеров үрэмдэлгын станок дээрэ хүдэлмэрилхэ арга дүршэлые кружогой һурагшада заажа байна. 2. Слесарьно-механическа кружогто һуралсагша Геннадий Капитонец деталь үрэмдэжэ байна. 3. Судомоделированиин кружогойхид кораблиин модель хабсаргажа байна.

Н. Цыбеновэй текст,
А. Сельверовэй фото.

Талаантай байбал, шүүбэридэ тудахат

Улан-Удэ ерэһэн нэгэ колхозник 301-дэхи нөөсэлгын кассада ороод, шүүбэритэ хоёрдохи лотерейн гурбан билет абаба гэхэ. Тэрэ хүн Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Ц. гэгшэ байһан байгаа.

— Эдэ биледүүдни юу шүүхэб, азаһаа хубаалдаарайгты,—гэжэ нөөсэлгын кассын хүдэлмэрилэгшэдэ хандаба ха.

— Холодильник шүүхые хүсэхэ байгаа һэм, теэд колхоздотнай электроэнерги үгы ха юм даа,—гэбэ тэрэнь. Тиихэдэнь колхозник гомдол муулар боложо:

— Холодильник лэ шүүхэ хүсэлтэйб,—гэһэн байна. Тиихэдэнь биледэйнь арада «Холодильник-ЗИЛ» гэһэн тэмдэг табижа үгэбэ ха.

Мэдэн гэһээ тэрэ хүн 30 билет абанхай, тэдээн бүхэн дээрээ «Волга», «Москвич» гү, али мотоцикл болон бусад олон эдлэл шүүхэ гэһэн тэмдэг табюулһан байба...

Энэ мэтээр республикымнай ажалшад лотерейн билет олохоноор лэ абана. Октябриин 10-да республика соомнай хоёрдохи лотерейн билет 2.636 мянган түхэригтэ худалдагдаад байгаа. Хэрбээ зуун биледһээ дунда зэргээр 7 биледынь шүүбэридэ тудаа һаа, октябриин 10 хүрэтэр худалдагдаһан 427200 биледэй 29904-ниинь шүүхэ болоно.

Нэгэдэхи лотерейн шүүбэритэ биледээр 100 мянган шүүбэри байһан һаа, мүнөө худалдагдажа байһан биледээр 13945 мянган шүүбэри түлэгдэхэ.

Республикымнай аймагуудта лотерейн билет абалга эршэмтэйгээр үнгэргэгдэнэ. Баргажанай ажалшад гансахан һара соо наян дүрбэ мянган түхэригэй билет абаа. Тиихэдэ Заиграйн аймагта тэрэ үе соо 234 мянган түхэригэй билет худалдагдаба. Баунтын, Түнхэнэй, Кабанскын аймагуудта лотерейн билет олоор худалдагдаад байна.

М. Халбаев.

Мэргэн буудалгын чемпион

Улан-Удын ДОСААФ-эй буудалгын спортивна клубай тир соо буугай абяан таһардаггүй. Мэргэн буудагша Анатолий Яковлевай тэндэ байхань ходо харагдадаг.

Анатолий Яковлев оборонын бүлгэмэй эдэбхитэй гэшүүн байһан юм. Сагаалса буудажа, бэеэ һорн һориһоор түрүүн гурбадахи разрядай мэргэн буудагша болоо һэн. Тиихэдээ буудалгада бүри обтой болоһон юм. Мэргэн буудалгын мүрысөөнэй нэгэндэ хоёрдохи разрядай мэргэн буудагшын нормо дүүргэһэн байна. Тэрэнэйнгээ һүүлээр мэргэн буудалгаар городой болон республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаа. Уданшьегүй бэрхэ буудагшадай тоодо орожо, республикынгаа спортивна нэрэ хүндые хамгаалха эрхэ олоһон байгаа.

Тэрэ мүрысөөндэ бэлэдхэлэй үедэ бүри шангаар оролдожо, мэргэнээр буудалгые түгэс шудалһанай ашаар нэгэдэхи разрядай спортсмен болоо һэн.

Иигэжэ 1958 ондо Москвада үнгэргэгдэһэн РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсахадаа ташуур буугаар тудажа болохо 300 очкоһоо 290-е оноожо, РСФСР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Мүнөө РСФСР-эй чемпион Анатолий Яковлев 1959 ондо Ленинградта болохо РСФСР-эй болон СССР-эй арадуудай спартакиадада бэлэдхэжэ байна.

Г. Какимов.

Эдиршүүлэй вечер

Хойто-Байгалай аймагай библиотекэдэ ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан вечер үнгэргэгдэбэ. Вечертэ Нижне-Ангарай дунда һургуулиин 8—9-дэхи классуудай һурагшад гол түлэб хабаадалсаа.

Эндэ сугларагшадтай «Ленинскэ комсомолой 40 жэл» гэһэн хөөрэлдөө ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр Желтов үнгэргөө. Удаань библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Анна Ивановна Баскакова 40 жэл соо комсомолой хэһэн баатарлиг зам тухай литературна шэнжэлэлгэ хээ.

Аймагай библиотекэдэ комсомол болон залуушуулай ажал-ябуулга харуулһан выставкэ ээлдэгдээ, мүн залуушуулай ажабайдал болон ажал хэрэг тухай уран һайханай номуудай выставкэ эмхидхэгдээ.

Г. Петунов.

Хилын сааһаа

Румыно-советскэ хани барисаанай толотомо гэршэ

БУХАРЕСТ, октябриин 11. (ТАСС). Румыниин Арадай Республикада румыно-советскэ хани барисаанай һарын болоходо, советскэ эрдэм ухаанай болон техникын недели үнгэргэгдөө. Тэрээндэ ажалшад олоор хабаадалсаһан байна. Советскэ эрдэм ухаанай, техникын туйлалта тухай, РНР СССР хоёрой хоорондохи научно-техническэ харилсаа холбоон тухай ороной Культурын байшангуудта, клубуудта лекци, элидхэл болон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Румыниин элитэ ехэ эрдэмтэд академигүүд Н. Хортоломей, Г. Мойсил, инженернүүд, дээдэ һургуулинуудай багшанар лекци, элидхэлнүүдые хэһэн байна. Советскэ хэмэл одонууд болон замбуулин огторгойе мэдэлдээ оруулга тухай, атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэлгэ тухай, Советскэ Союзай промышленностьда техническэ дэбжэлтын боложо байһан тухай лекцинүүдые хүн зон ехээр һонирхон шагнаһан байна.

Советскэ номой недели амжалтатайгаар үнгэрнэ. Эмхи зургаануудта, предприятинуудта, институдууд болон һургуулинуудта советскэ номуудай стенднүүд эмхидхэгдээ. Мүн литературна вечернүүд тэндэ үнгэргэгдөө.

Советско-румынска хани барисаанай бүлгэмэй делегаци Румынида арбан үдэр соо айлшалжа, [illegible] ра үнгэргэлгэдэ хабаадаа. Тэдэнэр Бухарестын хэдэн предприяти [illegible] лон эмхи зургаануудта ороо, [illegible] лэл хотын үзэсхэлэн һайн юумэнүүдые хараа. Мүн Решица, Тимишоара болон Клужда, республикын хүдөө ажахын зарим коллективүүдтэ тэдэнэр хүрэһэн байна. Эрдэмтэдтэй, искусствын ажал ябуулагшадтай, хүдэлмэришэдтэй, таряашадтай делегациин гэшүүд уулзаа. Эдэ уулзалгануудынь халуунаар үнгэрһэн байна.

Энэ һара румыно-советскэ эбдэршэгүй хани барисаае эли тодо харуулаа.

Румыниин телеграфна агентствын мэдээсэл

БУХАРЕСТ, октябриин 18. (ТАСС). Румыниин телеграфна агентствын үсэгэлдэр дамжуулһан мэдээсэл соо иигэжэ заагдана. Румыниин Арадай Республикын болон Германиин Федеративна Республикын хоорондо дипломатическа харилсаан юундэ мүнөө хүрэтэр тогтоогдоогүйб гэхэдэ, энэ асуудал шиидхэхые ФРГ хүсэдэггүй байна.

ФРГ-тэй дипломатическа харилсаа тогтоохые Румыниин Арадай Республикын правительство бүри хэдэн жэлэй урда тээ хүсэһэн юм. Гэбэшье ФРГ-гэй правительство Румыниин Арадай Республикада ёһотойл харшаар хандаха зуураа, энэ асуудалаар урдынгаа хараа бодол баримталдаг, РНР-эй гадаадын политикада хамааралсахые оролдодог байна гэжэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Европодохи байдалые шахардуу шанга байлгахые Американ империалистнуудтай хамтадаа оролдодог тон нүлөө ехэтэй хүнүүд Баруун Германида бии байна гээшэ ха. Эгээл иимэ шалтагаанһаа Баруун Германиин правительство Германиин Федеративна Республикын болон арадай демократиин оронуудай хоорондохи дипломатическа харилсаа заһаруулха тушаа дурадхалые буруушаана гэжэ мэдээсэл соо заагдана.

Румыниин правительствын хараа бодол тухай хэлэхэ болоо һаа, РНР ФРГ хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа тогтоохые түргэ хүсэдэг юм. Энэ асуудал бүтэхэ тээшэнь шиидхэлгэ имагтал Федеративна правительствоһаа дулдыдаха байна.

Американ сэрэгүүдые гаргаха гээшэ Ливандахи байдал гуримшуулха шухала арга нүхэсэл мүн

БЕЙРУТ, октябриин 18. (ТАСС). Караме гэгшын толгойлдог шэнэ правительствода этигэн найдажа байһанаа парламент нэгэн һаналтайгаар элишэлэн мэдүүлһэн байгаа. Энээн тухай мэдээсэлые Ливанай олониитэ ехэ ханангяар угтаад, дурсагдаһан баримтые ороноо эблэрүүлхэ замда хэгдэһэн түрүүшын горьтой алхам болоно гэжэ тоолобо.

Шэнэ правительствые амаршалха зуураа, хамагай түрүүндэ, Ливанһаа Американ сэрэгүүдые гаргаха гээшэ ороноо эблэрүүлэн нэгэдүүлхэ шухала арга нүхэсэл болоно гэжэ «Телеграф» газетэ бэшэнэ. Энээниие туйлахын тулада, хариин бүхы гүрэнүүд, уласхоорондын сэрэгэй бүлэглэлнүүд тушаа үнэхөөрөөл бэеэ абанги политика бэелүүлхэ, бүхы гүрэнүүдтэй, хамагай түрүүндэ, багахан арадуудые хамгаалдаг гүрэнүүдтэй хани барисаатай болохо, аха дүү араб оронуудтай хани барисаагаа бэхижүүлхэ ёһотой гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Оронойнгоо байдал гуримшуулха гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, эмхигүй ябадал усадхаха, ажахы болон худалдаа наймаа һэргээхэ, залуушуулда эрдэмдэ һураха арга олгохо, ливанайхидта демократическа сүлөө олгохо, тэдэндэ тэгшэ эрхэ тогтоохо хэрэгтэй гэжэ газетэ заана.

Шамунай тала баримталдаг зарим машуул, тусхайлбал, «Арадай социальна парти» гэдэг шэнэ правительствода дурагүйлхэдэг юм. «Аль-Кифах» газетын мэдээсэлһээ ёһоор, дурсагдаһан партиин гэшүүдэй дундаһаа эмхидхэгдэһэн зэбсэгтэ отрядуудые хэрэглэжэ, шэнэ правительствотай тэмсэхэ гэжэ Шамун шиидэһэн байна.

«Арадай социальна партиин» гэшүүдэй элдэб хорото ааша хэхыень болюулха, буу зэбсэгээ тушааха тухай тус партиин хүтэлбэрилэгшэ Асад Ашкар гэгшэдэ президент Шехаб эрилтэ хээ гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Ливанһаа сэрэгүүдээ гаргалгые США унжагайруулна

БЕЙРУТ, октябриин 18. (ТАСС). Ливанай правительствын хуулита эрилтэ хэһэн болобошье, Американ сэрэгүүдые Ливанһаа гаргаха хүдэлмэри удаанаар хэгдэжэ байна.

«Триполи» гэжэ авианосец үсэгэлдэр вертолёдуудые гаргажа абаашаа. США-гэй 24-дэхи парашютно-десантна дивизиие үсэгэлдэр самолёдоор гаргажа эхилээ. Бейрудэй порт дээрэ байһан транспортна судануудта сэрэгэй техникэ, һомо хэрэгсэл ашагдажа байнхай. Гэбэшье, Американ сэрэгүүдэй гол хубинь, тэрэ тоодо 187-дохи авиадесантна группа Ливанда байжал байһаар. Американ сэрэгүүдтэ хамаатай олон буу зэбсэг, дайшалхы техникэ, һомо хэрэгсэл Ливандахи складуудта хадагалагдажа байһан зангаараа.

США-да һунгалтын урда тээхи кампани болоно

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 11. (ТАСС). Һунгалтын болохоёо байһантай дашарамдуулан президент Эйзенхауэр баруун талын найман штадуудаар зургаан үдэрэй аяншалга хэхэеэ үсэгэлдэр гараа. Президент хадаа ноябриин 4-дэ болохоёо байһан һунгалтын үедэ республиканска партиие һунгагшадай зүгһөө дэмжүүлхэ зорилготой юм. (США-гэй түлөөлэгшэдэй палатын бүхы гэшүүд, сенадай гэшүүдэй гурбанай нэгэ хуби, олон штадуудай губернаторнууд, засагай нютагай органууд ноябриин 4-дэ һунгагдаха юм).

Сидар-Рапидс (Айова штат) шадарай кукурузын поли дээрэ президент Эйзенхауэр түрүүшынгээ үгэ хэлээ.

Американ арадай эб найрамдалые хүсэдэг, Тайвань шадар Холбоото Штадуудай бэелүүлдэг харата муухай политикада дурагүйлхэдэг байһыень хараадаа абаһан дээрэһээ, минии толгойлжо байһан правительство эб найрамдалай хэрэгтэ үнэн сэхэ байдаг юм гэжэ президент Эйзенхауэр хэлээ.

Гэхэтэй хамта, «хүсэ баримталха» гэһэн политикаяа американхид саашадань үргэлжэлүүлхэ гэжэ президент хэлэһэн байна. Энэ политикаһаань уламжалан дэлхэй дээрэхи байдал шахардуу шанга болодогынь мэдээжэ бшуу. «Дэлхэй дээрэ зүрилдөөнэй боложо байдаг дээрэһээ хэлсээ хэхэдээ, «хүсэ баримталха» ябадал хэрэглэнгүй байжа шадахагүй болонобди гээд президент хэлээ. Сэрэгэйнгээ хүсэ шадалые мүнөө үеын шатада байлгаха ёһотойбди гэжэ Эйзенхауэр мүн лэ мэдүүлһэн байна.

Хүдөө ажахын продуктнуудай үнэ сэн тогтууритай байлгахын тулада һомолдог мүнгэн зөөриеэ хороохо гэһэн правительствын политикые зубтүүлхэ гэжэ Эйзенхауэр оролдоһон байна.

США-гэй сэрэгэй бюджет ехэ болоно

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 18. (ТАСС). Ерэхэ бюджетнэ жэлдэ Холбоото Штадууд сэрэгэйнгээ бюджедые саашадань ехэ болгохоор хараална гээд США-гэй оборонын министрын орлогшо Дональд Куорлс мэдүүлээ. Мүнөө Хот-Спрингстэ (Виргиния штат) ерээд байһан Куорлс сэрэгэй бюджет ойрын жэлнүүдтэ 5—10 процентээр нэмээгдэхэ юм гэжэ журналистнуудта мэдүүлээ.

Мүнөө жэлдэ оборонын министерствын бюджет 40.750 миллион доллар болоһон байна.

Бхилаидахи металлургическа заводой барилга

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин металлургическа, горно промышленностиин, түлишын министр Сваран Сингх Советскэ Союзай туһаламжаар Бхилаида баригдажа байһан металлургическа заводто ошожо ерээд, пресс-конференци хэбэ.

Асуудалнуудта харюусахадаа, заводой барилгын хангалтатайгаар хэгдэжэ байһые Сингх элишэлэн мэдүүлбэ. Бхилаидахи металлургическа завод 1959 оной эсэстэ түрүүшын булад хайлуулжа гаргаха гэжэ тэрэ заагаа.

Аюша Цыремпилович САНЖИЕВ

КПСС-эй Курумканай айкомой гэшүүн, аймагай Советэй депутат, Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Аюша Цыремпилович Санжиев түргэн саг соо хүндөөр үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр наһа бараба.

Аюша Цыремпилович Санжиев 1916 ондо дунда шадалтай таряашадай бүлэдэ Курумканай аймагай Аргада тосхондо түрэһэн юм. 1941 ондо Коммунистическэ партиин зэргэдэ абтаһан байгаа.

Нүхэр **Санжиев** Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаа. «Эрэлхэг габьяагай түлөө», «1941—1945 онуудта болоһон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Японииие илаһанай түлөө» медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Нүхэр **Санжиев** партийна һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 1953 ондо КПСС-эй Курумканай айкомой хоёрдохи секретаряар һунгагдаһан байна.

Аюша Цыремпилович партиин уряае һайшаан дэмжэжэ, 1954 ондо һүүлээр колхозой түрүүлэгшэ хүдэлхэеэ ошоһон байгаа. Нүхэр **Санжиев** колхозой ажахые хүгжөөхын түлөө эдэбхитэйгээр [illegible] сэжэ ороһон юм. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө үедэ аймагай соогоо түрүү колхозуудай нэгэн болонхой.

Нүхэдтөө анхаралтайгаар хандадаг, даруу зантай, ажалша бэрхэ, һайн эмхидхэгшэ байһан Аюша Цыремпилович **Санжиевые** бидэ хододоо һанажа ябахабди.

Бүлэг нүхэд.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00869. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4689.